

TUINEN

Groen doen!

Een nieuwbouwhuis met tuin
Dick vertelt u alles wat u moet weten

Tuinontwerpster Laura Knoops helpt
u om van uw tuin een fijne plek te
maken

Het belang van groen
Stadsboswachter Willem vertelt

**Klimaatadaptief en
natuurinclusief bouwen**
Hoe doen we dat bij Van Wijnen?

Inhoud

1.

In tien stappen
naar de tuin van uw
dromen | pag. 02

2.

Goed voorbereid aan de slag met
uw tuin. **Dick helpt u erbij!** | pag. 12

3.

Jouw tuin
ontwerpen met
Laura | pag. 18

4.

Stadsboswachter Willem
neemt u mee in de voordelen van
een groene tuin | pag. 38

5.

Een **natuurinclusieve en
klimaatadaptieve**
buurt bouwen | pag. 44

Voorwoord

Bij de aankoop van een nieuwbouwwoning komt veel kijken. U bent al druk bezig om van uw nieuwe woning een fijn thuis te maken. Maar vergeet ook uw buitenruimte niet. Een tuin of balkon is de plek waar u na een drukke dag kunt ontspannen of heerlijk kunt vertoeven met wat vrienden. Het is een verrijking van uw woning.

In deze brochure helpen we u op weg om ook van uw tuin of balkon een fijne plek te maken. We geven u inzichten in het belang van een buitenruimte met voldoende groen. Want naast dat u in een groene omgeving beter kunt ontspannen, zijn er nog meer redenen waarom een groene tuin belangrijk is. Hoe richt u de ruimte in? Waar start u met het maken van een ontwerp? En waar moet u dan rekening mee houden? We helpen u graag! En heeft u geen groene vingers? Ook daar hebben we oplossingen voor!

Heeft u nog vragen naar aanleiding van deze brochure? Neem dan contact op met uw kopersbegeleider of stel uw vraag via het kopersportaal.

Veel leesplezier!

Barbara
van den Bree
Manager kopersbegeleiding

1.

In tien stappen
naar de tuin
van uw dromen

Aan de hand van tien stappen helpen we u op weg met het maken van een tuinontwerp. Het doel? Een tuin die past bij uw leefstijl, gezinssamenstelling en budget. Wie gaat de tuin gebruiken en hoe wordt de tuin gebruikt? Dat zijn belangrijke vragen om als uitgangspunt te nemen.

Aan de slag!

Stap 1: inventariseer uw wensen

Stel u zelf voor u aan de slag gaat met de inrichting van uw tuin een aantal vragen. Dat helpt om tot een ontwerp te komen dat bij u past. Denk bijvoorbeeld aan:

- Bent u een zonzonbidder of geeft u de voorkeur aan schaduw?
- Eet en kookt u graag buiten?
- Moet er in de tuin gespeeld kunnen worden?
- Wilt u een plek voor dieren in uw tuin?
- Is een moestuin iets voor u?
- Hoeveel tijd wilt u besteden aan onderhoud?

Stap 2: vertaal uw wensen naar oplossingen

Heeft u antwoorden op deze vragen? Dan kunt u keuzes gaan maken. Niet iedere tuin is zo groot dat álles kan. Bepaal daarom wat voor u écht belangrijk is. Gaat u voor een tuin waar u heerlijk kunt relaxen en uitgebreid kunt dineren of richt u uw tuin meer in als een fijne plek voor kinderen en dieren?

Vergeet niet nu al over de tuinverlichting na te denken. Waar moeten er lichtpunten komen? Zorg dat de stroomvoorzieningen in orde zijn voordat u start met de aanleg van uw tuin.

Stap 3: richt uw ruimte in

Nu u weet wat er in de tuin moet komen op het gebied van spelen, eten, loungen en wat mooi moet zijn om naar te kijken, gaat u de plek bepalen van deze elementen. Het meest logische is om te beginnen met het terras. Bepaal aan de hand van de zonligging waar het terras moet komen. Vul vervolgens de rest van de ruimte in.

Tip!

Kijk even op bladzijde 18. Daar vindt u een aantal tuinontwerpen ter inspiratie.

Stap 4: bepaal uw sfeer

Wilt u een moderne tuin met strakke lijnen of juist een weelderige tuin waar de natuur ogenschijnlijk haar gang kan gaan? Welke kleuren en materialen vindt u mooi? De beste manier om daar achter te komen is online research. Op Pinterest vindt u eindeloos veel inspiratie. Het leuke is dat u met de verzamelde beelden een moodboard kunt maken. Zo maakt u inzichtelijk welke kant het op moet gaan. Op zoek naar hulp bij het maken van een tuinontwerp? Laura Knoops helpt u graag. Ze ging al voor ons aan de slag en ontwierp 6 kant-en-klare tuinontwerpen. U vindt ze verderop in deze brochure.

Zo kan het ook!

Heeft u al eens nagedacht over een groene schutting? In vergelijking met een houten schutting is de groene schutting een stuk duurzamer. Het gaat niet alleen langer mee dan een houten schutting, het draagt ook bij aan het creëren van een gezondere omgeving. Het zorgt namelijk voor verkoeling en vangt regenwater op. Bovendien draagt het bij aan de biodiversiteit. Dieren kunnen zich door de schutting heen verplaatsen of er een nestje in maken. De Portugese Laurier is een uitermate geschikte soort om als erfafscheiding te gebruiken. Het verliest geen blad en is onderhoudsvriendelijk!

Goed om te weten:

In sommige gevallen is de muur van de uitbouw of de muur van de berging een onderdeel van de schutting. Als de burens een uitbouw hebben en u niet, dan staat de buitenmuur van de uitbouw op uw terrein. U mag tegen deze muur planten zetten, maar de planten mogen de muur niet beschadigen. Let erop dat planten niet onder de boeiboorden doorgroeien. Hierdoor kan lekkage ontstaan en daarvoor bent u dan verantwoordelijk. Ook handig om te weten: de eigenaar van de uitbouw heeft wettelijk recht om zijn gevel/ zijmuur te inspecteren en onderhoud te plegen. Uiteraard moet dit in overleg met u.

Stap 5: kies uw erfafscheiding

Tussen de woningen in een nieuwbouwwijk staan over het algemeen geen schuttingen. Ideaal, want op die manier kunt u zelf de erfafscheiding kiezen die past bij de door u bepaalde sfeer. Het is mooi als u met de burens overeenstemming bereikt over de erfafscheiding, zodat deze op de erfgrans geplaatst wordt. Als de burens iets compleet anders willen, kunt u altijd nog uw eigen keuze maken, maar dan moet u uw erfafscheiding wel op uw eigen kavel plaatsen. Let hierbij wel op dat uw burens hun schutting moeten kunnen plaatsen zonder dat zij uw schutting beschadigen.

Let op!

Onderzoek met behulp van een hovenier of tuinarchitect de grondsoort voordat u de bestrating en bijgebouwen aanbrengt. Verzakt de grond snel of niet? Door het gewicht van het zand en de tegels én het aantrillen van de grond, kan de grond sneller zinken en dus verzakken. Bijgebouwen die niet op een paalfundering staan, kunnen scheef gaan staan.

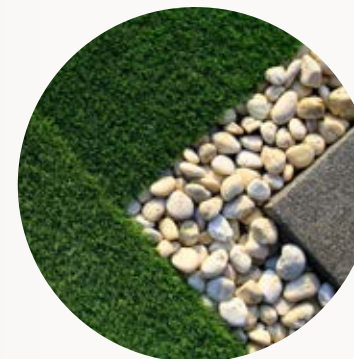
Stap 6: check de grond

Hoe waterdoorlatend is de grond? Onderzoek dit en zorg - indien nodig - voor verbetering met een drainagesysteem, grindkoffers, grindstroken, goten, terreinriolering of andere voorzieningen. Drainage kan worden toegepast in de tuin of onder straatwerk. Mocht u een drainagesysteem willen aanbrengen, dan adviseren wij u er rekening mee te houden dat de drainage regelmatig doorgespoeld moet worden en dus bereikbaar moet blijven.

Stel dat u woont in een gebied met zettingsgevoelige grond (dit is vooral het geval in het noorden en westen van het land), dan is het slim om te kiezen voor lichte bestrating. De druk op de ondergrond wordt hiermee beperkt en de bestrating kan na een paar jaar gemakkelijk worden verhoogd. Tegels in cement raden we in zo'n geval niet aan.

Maak voordat u begint met uw tuinafwerking foto's van riolering en ontstoppingsputten die onder de tuinafwerking of het straatwerk liggen. Of maak een tekening met daarop de maten. Bij calamiteiten weet u precies waar alles zich bevindt.

Samen is slim

Goede kans dat uw burens ook gaan straten. Misschien kunnen jullie het eens worden en dezelfde tegels bij één leverancier bestellen. U betaalt maar één keer de bezorgkosten en als er meerdere burens meedoen, is het soms mogelijk om korting te bedingen.

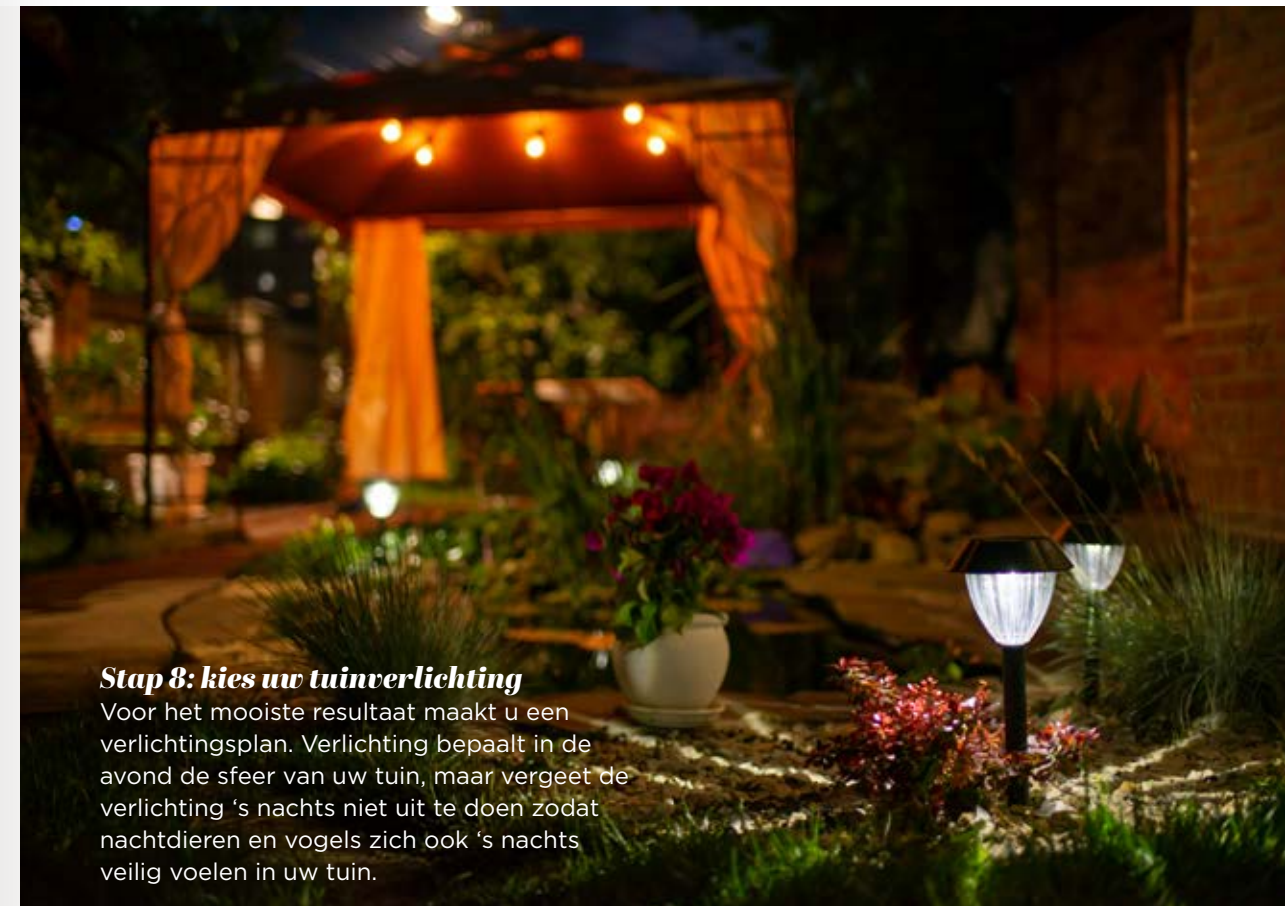
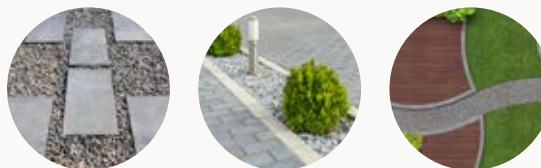
Stap 7: kies uw bestrating

Bij stap 3 heeft u de plekken voor de verschillende functies in uw tuin bepaald. Nu wordt het tijd om daar invulling en kleur aan te geven. Kiest u voor bestrating op het zonneterras of worden het vlonderplanken? En het pad naar de berging... worden dat stepping stones of een kronkelend schelpenpad? En waar u barbecuet en de eettafel plaatst, zijn grindplaten gevuld met grind misschien een idee?

Kan het regenwater wel weg?

Mooi hè, zo'n grote, strakke tegel. Het geeft de tuin een heel moderne look. Maar wist u dat het regenwater door het beperkt aantal openingen veel minder makkelijk weg kan? Zorg ervoor dat u de bestrating goed op afschot legt naar een plaats waar het water voldoende plek heeft om in de grond te infiltreren.

Tip Laat het straatwerk niet tot de gevel lopen. Breng een strook grind aan om het opspatten van vuil en zand tegen de gevel te voorkomen. Regenwater kan mooi via de tegels in het grind wegzakken.

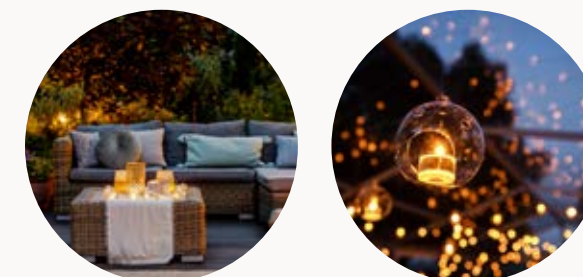

Stap 8: kies uw tuinverlichting

Voor het mooiste resultaat maakt u een verlichtingsplan. Verlichting bepaalt in de avond de sfeer van uw tuin, maar vergeet de verlichting 's nachts niet uit te doen zodat nachtdieren en vogels zich ook 's nachts veilig voelen in uw tuin.

Denk hier ook aan

Zorg dat er ook diverse spatwaterdichte wandcontactdozen in de tuin zijn. Zo kunt u met kerst eventueel lampjes ophangen, maar ook voor de opladers van telefoon en laptop zijn wandcontactdozen in de tuin erg handig. We leven tenslotte steeds meer buiten.

Stap 9: kies uw groen

Nu u weet waar bepaalde functies komen en welke bestrating u toepast, wordt het tijd om de tuin kleur te geven. Het kiezen van de juiste beplanting gaat wat verder dan een rondje tuincentrum. Om tot een optimum te komen is het goed uzelf een paar vragen te stellen.

- Wanneer wilt u dat de planten in bloei staan?
- Welke kleuren vindt u mooi?
- Waar komen de planten te staan?
- Hebben ze zon of schaduw nodig?
- Welke bodem vinden de planten fijn?
- Hoeveel tijd heeft u voor het onderhoud?

Op basis hiervan kunt u op zoek naar de juiste beplanting. Maak voor elke groenplek in de tuin een beplantingsplan.

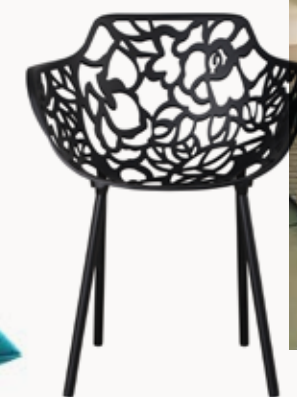

Houd bij het plaatsen van de planten voldoende ruimte tussen de planten zodat er voldoende ruimte is om te groeien. Het duurt even, maar het komt vanzelf wel vol.

Stap 10: kleding uw tuin aan

Nu uw hele tuin is ingericht, wordt het tijd om het geheel aan te kleden. Tegenwoordig is de tuin niet meer het verlengstuk van uw huis, maar echt onderdeel van uw woning. Dat betekent dat u ook 'los' kunt met de styling. Kies een bank die echt lekker zit, kleding deze aan met gezellige kussens. Maak het af met bijvoorbeeld een kleed en wat decoratie. ■

2.

Goed voorbereid aan de slag met uw tuin.
Dick helpt u erbij!

Goed voor- bereid aan de slag

Kwaliteits- manager Dick aan het woord

Dick Visser houdt zich bij Van Wijnen bezig met het verbeteren van de toe te passen materialen vóór en tijdens het bouwproces. Hij kent de do's en don'ts van een nieuwbouwwoning als geen ander. Hiermee wordt onnodig onderhoud voor u als bewoner van de woning voorkomen.

Om u optimaal voor te bereiden, stelden we Dick een aantal vragen. Zo helpen we u om goed voorbereid aan de slag te gaan!

Zijn er zaken waar we aan moeten denken bij het aanleggen van een tuin?

Laten we beginnen bij het begin, namelijk hoe de tuin er bij oplevering van de woning uit ziet. De tuin wordt opgehoogd met grond die eerder verwijderd is bij het uitgraven van de fundering. Dit is geen vervuilde grond, maar ook niet per se voedzame grond. De grond reikt qua hoogte tot net iets onder de dorpel van uw deur. Piketpalen geven de erfgrenzen van uw tuin aan. Of bij uw huis een terras of looppad wordt aangelegd, vindt u terug in de technische omschrijving en op de

situatietekening. Daar staat ook in of we schuttingen aanbrengen en op welke plek deze zich bevinden.

Zijn er nog meer documenten die we moeten nakijken voordat we beginnen?

Check voor dat u het ontwerp maakt eerst even artikel 9 t/m 13 en artikel 24 t/m 27 in de koopovereenkomst. Hier kunnen bijzondere lasten en bepalingen in opgenomen zijn die van toepassing zijn op de tuin en eventuele waterpartij rondom uw woning. Ook in de aannemingsovereenkomst kan belangrijke

informatie staan, zoals het vrijhouden van het leidingtracé van uw warmtepomp.

Tevens zijn er regels vastgesteld omtrent de ruimte rondom de buitenunit van de warmtepomp. Om uw garantie te behouden moet de monteur namelijk beschikken over een werkplek van 1m² om onderhoud aan de buitenunit te kunnen plegen. Houd u er dus rekening mee dat indien uw buitenunit in uw tuin staat, u hier niets omheen kunt zetten.

Denk er altijd aan dat als u gaat graven in uw tuin dat u eerst voorzichtig een proefgat maakt. Er kunnen leidingen of kabels liggen precies onder de plaats waar u een boom heeft bedacht.

Je zei net iets over niet vervuilde grond. Wat bedoel je hiermee?

De grond onder de woning is schoon. U vindt de schoongrondverklaring terug in het kopersdossier. Zoals ik al eerder zei is de grond niet per se voedzaam. Het kan zijn dat je liever teelaarde wil in verband met de beplanting. Of Van Wijnen dat aan kan brengen is afhankelijk van de grondbalans. In veel projecten hebben we een gesloten grondbalans. Dat houdt in dat we de grond die we afvoeren weer moeten hergebruiken op het terrein. Hierdoor is afvoeren van grond niet mogelijk en kunnen we geen

teelaarde aanbrengen. Vraag aan uw kopersbegeleider of er sprake is van een gesloten grondbalans.

Heeft iedere woning een berging in de tuin?

Op de situatietekening vindt u terug of u een berging heeft. De berging is vaak van hout en kan in de winter wat vochtig worden. Dit geldt ook voor een halfsteens berging of garage. Let daarom op dat u in de winter het gereedschap en de kussens naar binnen haalt.

Het pad naar de berging vraagt ook aandacht. Zorg dat u het straatwerk minimaal 50mm lager aanbrengt dan de vloerpeil van de berging. Op die manier voorkomt u wateroverlast bij extreme regenbuien. Om dit te voorkomen kunt u ook een watergoot voor de ingang deur in het straatwerk opnemen.

Zorg er daarnaast voor dat u straatwerk 200 mm van uw berging ligt. Vul de strook tussen uw berging en het straatwerk op met grind. Het grind zorgt voor een goede afwatering en helpt bij opspattend water. Hiermee voorkomt u vochtplekken en schimmelvorming. De grindstrook vraagt wel onderhoud; probeer te voorkomen dat dit dichtslibt met vuil en/of zand. Loopt er een regenpijp vanaf het dak naar de

“Na extreme regenval kan het dus voorkomen dat zand en soms zelfs straatwerk onder de funderingen van het huis spoelen”.

riolering? Controleer dan regelmatig of er geen verzakkingen of breuken zijn.

Het kan ook zijn dat de regenpijp het water afvoert in een grindkoffer. De grindkoffer past prima in een klimaatadaptieve tuin omdat het ervoor zorgt dat het regenwater langzaam wordt afgegeven aan de grond. Dek het grind van de grindkoffer niet af met zand en/of bestrating. Bij extreme regenbuien kan deze dan overlopen.

Ik heb wel eens gehoord dat bij extreme regenbuien water in de kruipruimte staat. Klopt dat en is dat erg?

Dat klopt. Water in de kruipruimte is altijd mogelijk, ook als er drainage tijdens de bouw is toegepast. In de meeste gevallen is water in de kruipruimte acceptabel. Daarbij worden wel enkele voorwaarden gesteld, zoals:

- Leidingen mogen niet gaan opdrijven
- Onderhoud van leidingwerk moet mogelijk blijven
- Drainage in de kruipruimte valt buiten de garantieverplichting

Na extreme regenval kan het dus voorkomen dat zand en soms zelfs straatwerk onder de funderingen van het huis spoelen. Is dit te voorkomen en wanneer valt dit buiten de garantie?

Dit is heel vervelend, maar is helaas niet altijd te voorkomen. Bij onderstaande oorzaken maakt u als dit gebeurt geen aanspraak op de garantie:

- extreme regenval waarbij het water niet snel weg kan lopen
- zetting en inklinking van de ondergrond, waardoor water niet in de ondergrond kan dringen
- straatwerk dat rechtstreeks tegen de gevel is geplaatst (waarbij dus geen grindstrook is gemaakt)
- geen of te weinig afschot in het straatwerk

een toegangspas voor de ondergrondse containers. In de tussentijd dient u het huisafval mee te nemen naar uw oude adres. Bij appartementen kan dat anders gaan. De gemeente kan namelijk aangeven dat u vrij bent om het zelf te regelen. U kunt dan afspreken dat er al een afvalcontainer aanwezig is zodra de eerste woning is opgeleverd.

Geldt dat ook voor de wijkinrichting?

Ja, dat klopt. In de gemeenteraad wordt het stedenbouwkundig matenplan besproken. Hier staat niet alleen in opgenomen waar het verzamelpunt voor huisafval komt, maar ook waar zaken als straatverlichting, plantsoenen en speeltuintjes een plek krijgen.

De gemeente organiseert hierover informatieavonden voor omwonenden. Wanneer deze momenten plaatsvinden wordt meestal vermeld in de plaatselijke krant en de website van de gemeente. Als het plan ter inzage ligt, heeft u recht om hierop te reageren. Eventuele op- en aanmerkingen kunt u opnemen met de gemeente. Van Wijnen is hierin geen partij.

Is de gehele wijk klaar als de woning wordt opgeleverd?

We streven ernaar vlak na de oplevering van uw woning de wijk aan te leggen. Of dit lukt, hangt af van de grootte van het project en de woningen die nog gebouwd moeten worden. We willen niet dat het bouwverkeer de nieuwe wegen kapot rijdt. Bij oplevering zorgen we er uiteraard voor dat uw woning goed bereikbaar is vanaf de straat en dat u en/of uw leveranciers met een vrachtwagen of verhuiswagen bij uw woning kunnen komen. Als het door ons aangelegde pad of oprit op uw eigen grond beschadigt of verzakt, dient u dit zelf te herstellen. ■

En als het wegspoelen een probleem blijft? Wat raad je dan aan?

Indien het wegspoelen van het overtollig regenwater een probleem blijft, kunt u overwegen om het zandpakket naast de fundering te stabiliseren met een cementtoevoeging. Ook kunt u een wegendoeck onder het zandpakket aanbrengen dat u opzet tegen de fundering.

Bepaalt Van Wijnen hoe het huisvuil wordt opgehaald?

Nee, de gemeente bepaalt op welke wijze afvalinzameling plaatsvindt. Dat kan zijn losse containers (voor papier, GFT en restafval) of in ondergrondse containers. Pas als u bent ingeschreven op uw nieuwe adres ontvangt u de losse containers of

3. Jouw tuin en balkon ontwerpen met **Laura**

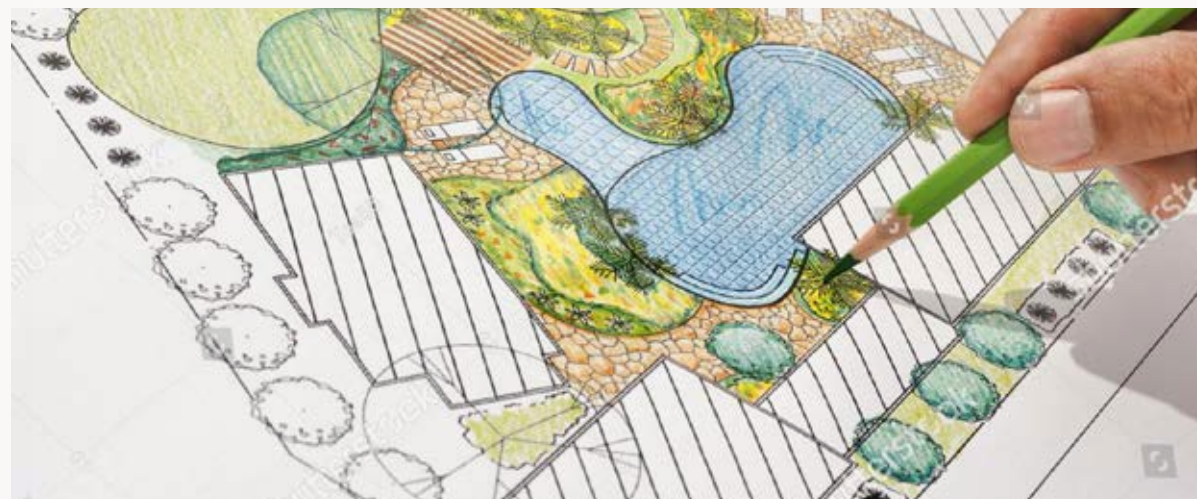
Een tuin begint bij groen

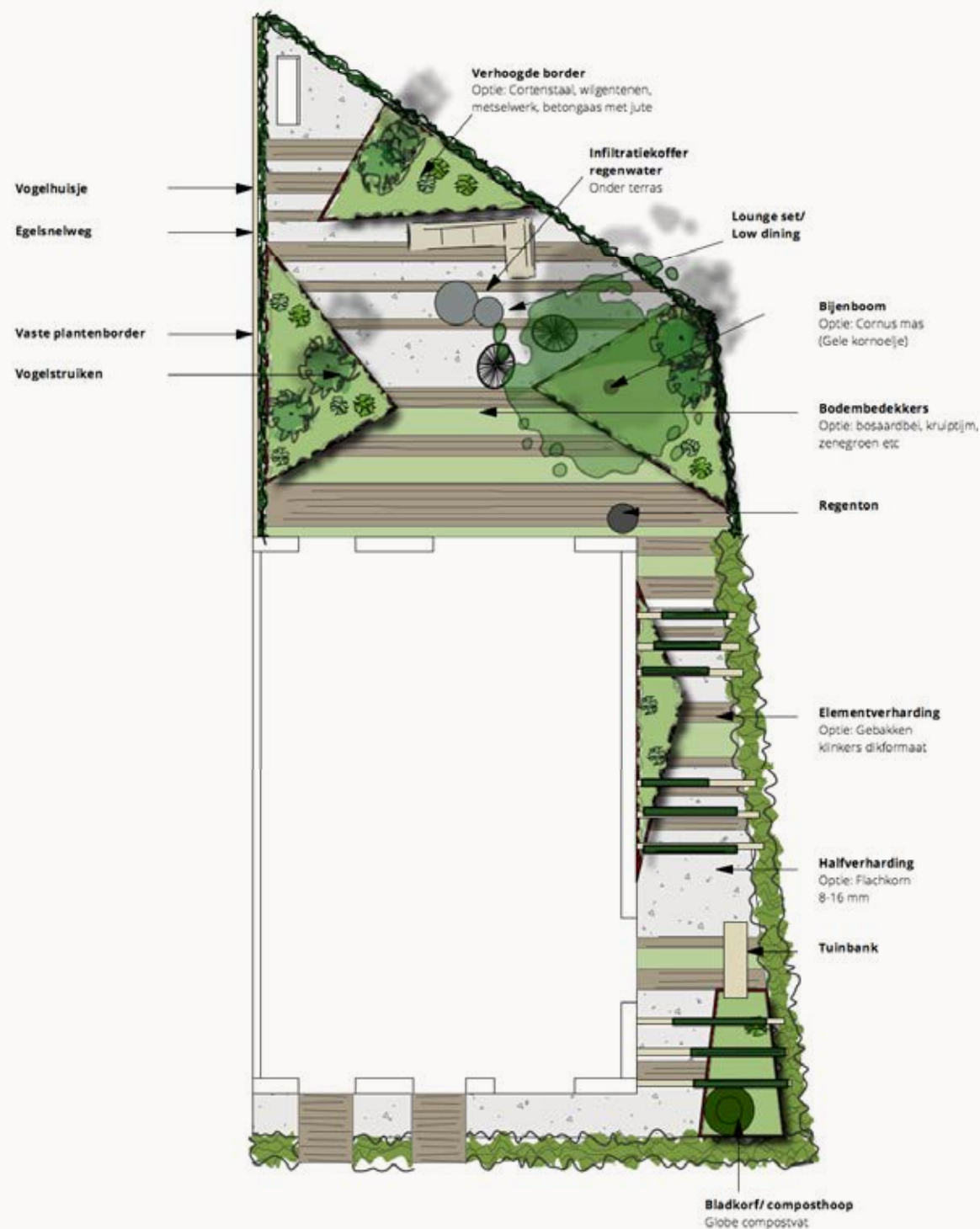
Het aantal planten en diersoorten neemt af. Groene omgevingen zijn daarom van groot belang. Ook u kunt hier een bijdrage aan leveren. Want of uw tuin of balkon nu groot of klein is, alle beetjes helpen. Hoe doet u dat precies? En waar moet u beginnen? We helpen u graag op weg om van uw tuin een fijne plek te maken.

Samen met Laura van Toffe Tuinen maakten we diverse tuinontwerpen. Allen verschillend, in grootte, in mate van onderhoud, in groensoorten en functies. Maar één ding hebben de ontwerpen gemeen: het zijn allemaal levende tuinen die de wereld rijker, gezonder en mooier maken.

Bekijk de ontwerpen, bepaal welke items u aanspreken en stel zelf een ontwerp samen. Want een tuin is pas écht tof wanneer deze een verrijking is voor alle levensvormen.

Ontwerp 1

ONDERHOUD:	🌿🌿🌿🌿
BIODIVERSITEIT:	🌿🌿🌿🌿
KLIJMAADAPTIEF:	🌿🌿🌿🌿
VOORKOMT HITTESTRESS:	🌿🌿🌿🌿

Bij-zondere planten

Bijen en andere insecten spelen een belangrijke rol in onze voedselproductie. Ze helpen ons door planten te bestuiven zodat zij vruchten aanmaken. Het gebruik van pesticiden en het telen in monocultuur, heeft het de wilde bij erg moeilijk gemaakt. Het is nu aan ons om de bij te helpen en voldoende nectar en stuifmeel aan te bieden. Dat kan met bijenplanten.

Bijenbomen en bijenstruiken zijn houtige planten die bloeien wanneer het voedselaanbod schaars is. Er is schaarste in voedsel na de langste dag op 21 juni tot het begin van de lente op 21 maart. In de wintermaanden bloeien er maar weinig kruidachtige planten en in de zomer is het vaak zo droog en heet dat kruidachtige planten onvoldoende vocht op nemen om ook nog nectar te produceren.

Bijenbomen en bijenstruiken wortelen veel dieper en kunnen langer doorgaan met nectarproductie. Met behulp van deze planten kunnen bijen en de andere insecten toch reserves opbouwen voor de winter en het maken van een gedegen winternest.

Bijenbomen

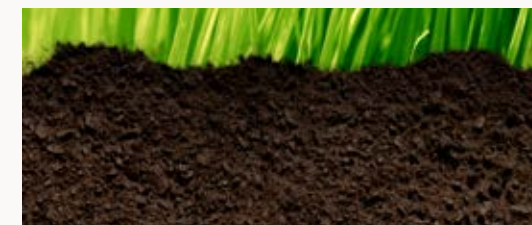
- Schietwilg, in knotvorm (Salix alba)
- Gele kornoelje (Cornus mas)
- Zevenzonenboom (Heptacodium miconioides)
- Valse Christusdoorn (Gleditsia triacanthos 'Sunburst')
- Kleinbladige linde (Tilia cordata)

“Door uw tuin regelmatig te voorzien van een vers laagje compost, voedt u het bodemleven én zodoende ook de planten.”

Composteren

Zorg voor een levende bodem. Onder de grond wemelt het van de diertjes. Bodembeestjes als wormen, pissebedden, duizendpoot, miljoenpoot, kevers etc. Maar ook organismen zo klein dat we ze met het blote oog niet kunnen zien, zoals microbacteriën en schimmels. Zij breken al het afgestorven plantenmateriaal af en zetten het om in stoffen die planten nodig hebben om te groeien. Door uw tuin regelmatig te voorzien van een vers laagje compost, voedt u het bodemleven én zodoende ook de planten.

Hoogteverschillen

Een composthoop kunt u eenvoudig maken, maar u kunt er ook een speciale bak voor kopen met een hippe uitstraling. Bij weinig ruimte, zoals op een balkon, kunt u kiezen voor een wormenbak! Wil je weten hoe? Bekijk dan pagina 48.

Hoogteverschillen

Verticale gelaagdheid in de tuin zorgt voor spanning, dieptewerking en intimiteit. Een combinatie van hoge en lage beplanting creëert een spanningsveld dat de tuin veel

interessanter en aantrekkelijker maakt. Indien aanwezig zijn hoogteverschillen een prachtige manier om extra verticale gelaagdheid te verkrijgen. Zelfs een klein hoogteverschil van 30 cm is al interessant om te accentueren met een trap. Streef er naar dat circa 50% van het groenoppervlak 90 cm of hoger is voor een optimale tuinbeleving. U kunt eventueel ook de borders verhogen en de randen als zitgelegenheid benutten.

Veldsalie (*Salvia pratensis*)

Inheemse planten

Wist u dat u ook inheemse planten kunt toepassen in de tuin? Veel inheemse wilde planten staan op de Rode Lijst omdat ze in de natuur moeite hebben om hun soort in stand te houden. Gelukkig worden deze planten steeds meer gekweekt en kunnen we ze prima in de tuin aanplanten zodat deze planten voor insecten toch goed beschikbaar blijven. Hier volgt een lijstje inheemse planten die zich uitstekend laten combineren met andere tuinplanten.

'Must Have' inheemse planten:

- Beemdkroon (*Knautia arvensis*)
- Bevertjes/ trilgras (*Briza media*)
- Kleine pimpernel (*Sanguisorba minor*)
- Kruiptijm (*Thymus praecox*)
- Veldsalie (*Salvia pratensis*)

Top 5

Beemdkroon

Bevertjes/trilgras

Kleine pimpernel

Ontwerp 2

ONDERHOUD:	🍃🍃🍃🍃
BIODIVERSITEIT:	🍃🍃🍃🍃
KLIJMAADAPTIEF:	🍃🍃🍃🍃
VOORKOMT HITTESTRESS:	🍃🍃🍃🍃

Natuur spelen

Spelen in de natuur is gezond! Buitenspelen in een natuurlijke omgeving levert een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van kinderen. In de tuin kunnen verschillende speelaanleidingen en speeltoestellen worden verwerkt.

Speeltoestellen

De trampoline is bij kinderen een grote favoriet. Het integreren in de tuin is eenvoudig door de trampoline in te graven. Ook de schommel blijft geliefd. Die combineert u gemakkelijk met een pergola.

Speelondergrond

Een stuk gazon vormt een fijne speelondergrond voor diverse spellen van jong tot oud. Zaai het door met 'Nectar onder het maaimes' en u vergroot niet enkel het plezier maar ook de ecologische waarde in uw tuin. Is de betredingsintensiteit te hoog? Overweeg dan perzikstenen. Ze gaan tientallen jaren mee, in tegenstelling tot houtsnippers. Bovendien worden ze lang niet zo warm als grind en maken de rollende pitten een veel zachter geluid.

Plaats een brandnetel in een pot.
Zo kunt u ook op het balkon ruimte geven aan vlinders om zich voort te planten.

Speelaanleiding

In de tuin is ook veel ruimte voor speelaanleidingen. Laat kinderen knutselen met wat er in de tuin te vinden is. Maak een seizoenstafel, ontdek texturen met behulp van bladeren, maak poppetjes van noten en zaden. Geef uw kind een loep en ga samen op safari naar tuindieren. Het leert u dat u deel uit maakt van een groter geheel.

Creatief knutselen in de tuin

Tuindieren

Tuingeluk gaat verder dan het eigen genieten. Een tuin is past écht tof wanneer deze een verrijking is voor alle levensvormen. Maak uw tuin aantrekkelijk voor verschillende tuindieren, zoals: egels, padden, insecten en vogels.

Tuinreservaat

Verbind uw tuin met de burens. Kies bij voorkeur voor een semi open erfafscheiding zoals een haag, daar profiteren veruit de meeste dieren van. Is het noodzakelijk om een dichte erfafscheiding te plaatsen? Maak

dan een opening van 13 x 13 cm en leg zo een egelsnelweg aan. Zo ontstaat een groot aaneengeschakeld netwerk van tuinen. Een soort tuinreservaat.

Rommelhoekje

Tuindieren houden van rommelhoekjes. Dat zijn de hoekjes waar zelden iemand komt. De begroeiing mag hier wat ruiger zijn zodat dieren een goede verstoppiek kunnen vinden. In deze hoekjes vind je als vlinder een verdwaalde brandnetel om je eitjes op af te zetten.

Natuur spelen

Tuindieren

Eigen moestuintje

**“Eten uit eigen
tuin is niet alleen lekker.
Het is voor kinderen ook bijzonder
leerzaam en leuk!”**

Gebruik geen gif

Heeft u last van plaagdieren? Dan is dat een teken van een gebrek aan biodiversiteit en natuurlijk evenwicht. U kunt beter natuurlijke vijanden de kans geven om de plaagdieren te ontdekken. Zorg in de tussentijd dat zodra ze arriveren er voldoende woongelegenheden is om zich te vestigen in uw tuin. Voedsel is één, maar onderdak is twee. Hang bijvoorbeeld oorwormpotjes op, maak een insectenhotel of plaats vogelhuisjes.

Eetbare tuin

Wat is er heerlijker dan eten uit eigen tuin? Een vers appeltje vrij van pesticiden. Een kopje verse munt thee? Er zijn tal manieren om schoonheid en smaak te combineren. Ga voor de mini tree fruithaag, meng eetbare kruiden tussen je vaste planten border of plant een druif als eetbare klimplanten om de berging te camoufleren.

Eten uit eigen tuin is niet alleen lekker. Het is voor kinderen ook bijzonder leerzaam en leuk! Lekker frambozen plukken of uw eigen moestuintje om sla, tomaten, aardbeien of worteltjes te telen.

Insectenhotel

Eetbare tuin

Eigen moestuintje

Ontwerp 3

Moestuinmanden
Van gevlochten wilgentenen

Pergola
Optie: Eikenhouten balken

Lounge zitje

ONDERHOUD:	🌿🌿🌿🌿
BIODIVERSITEIT:	🌿🌿🌿🌿
KLIMAATADAPTIEF:	🌿🌿🌿🌿
VOORKOMT HITTESTRESS:	🌿🌿🌿🌿

Groene erfgrenzen

In een kleinere tuin is het soms moeilijker om 2/3 groen na te streven. Maar heeft u weleens gedacht aan een groene erfafscheiding? Een tuin met groene erfgrenzen geeft veel meer tuinbeleving.

U bent omarmd door natuur en ervaart veel minder in een 'hok' te zitten. In een tuin van 10 bij 6 meter is met 2 meter hoge groene wanden al 52 vierkante meter aan extra groenoppervlak te creëren!

Er zijn bladverliezende klimplanten en groenblijvende klimplanten. Bovendien is het leuk om klimplanten te combineren en daarmee in meerdere seizoenen een bloeiende schutting te creëren.

Laat u goed informeren over de wijze waarop de klimplant steun zoekt. Maakt de plant bladranken waarmee het zich vastklampt aan een frame? Of zuignapjes waarmee het direct aan een schutting of muur hecht? Of windt de plant zich om een frame waarbij het frame dikwijls nooit meer van de plant vrij kan worden gemaakt.

Multifunctioneel

Door functies in uw tuin te combineren bespaart u ruimte en creëert u meer rust. Een zitelement van prefab betonelementen laat zich goed benutten als houtopslag. Een holle schutting geeft ruimte voor het onopvallend integreren van regenwateropslag.

Waterdoorlatende verharding

Verharding maakt de tuin gebruiksvriendelijk. Het is fijn om met droge, schone schoenen van huis te gaan en thuis te komen. Om een vlakke ondergrond te hebben voor het terras. Of daar waar

u wat wilt klussen. In stadstuinen kan het dan lastig zijn om de verhouding 2/3 groen en 1/3 verharding na te streven. Een waterdoorlatende verharding kan dan een uitkomst bieden.

Een waterdoorlatende verharding is van poreus materiaal. Hierdoor kan het water via de steen de bodem bereiken. Een waterpasserende verharding leidt water via brede voegen naar de bodem. Ook halfverhardingen als grind en split vallen hieronder.

Laat u inspireren door de volgende verhardingen die de tuin goed toegankelijk maken én water doorlaten:

- Flachkorn
- Gebakken klinkers in gevlochten bestratingsverband
- Boerengrind
- Japans split
- Perzikstenen
- Aqua flow parksteentje
- Stapstenen in gras
- Achterhoeks padvast

Waterdoorlatende verharding

Haagbeuken

“Een tuin met groene erfgrenzen geeft veel meer tuinbeleving.”

Ontwerp 4

ONDERHOUD:	🍃🍃🍃🍃
BIODIVERSITEIT:	🍃🍃🍃🍃
KLIJMAADAPTIEF:	🍃🍃🍃🍃
VOORKOMT HITTESTRESS:	🍃🍃🍃🍃

Sfeervolle beplanting

Planten brengen een tuin tot leven. Met planten creëert u sfeer, seizoenbeleving en verbinding met de natuur. Het is een illusie om te denken dat deze planten veel zorg vragen. Zorg voor de juiste plant op de juiste plek. Met andere woorden pas de plant aan op de standplaats en niet andersom.

Om een jaarrond aantrekkelijke beplanting te creëren, is het raadzaam om combinaties vooral te maken op bladtextuur. Het blad is voor een veel langere periode zichtbaar. De bloeitijd is in die zin respectievelijk kort. Combineer fijn blad met grove grote bladeren. Speel met hoogtes en maak schakeringen van bladkleuren. Zelfs buiten de bloeitijd levert dit een spannend en aantrekkelijk beeld op.

Een aantal toppers die het eigenlijk altijd goed doen, tegen een stootje kunnen en weinig specifiek onderhoud vragen zijn:

Top 10

Top 10 sterke planten (zon)

- Adderwortel (Persicaria amplexicaulis 'Blackfield')
- Herfstanemoon (Anemone x hupehensis 'September Charm')
- Salie (Salvia nemorosa 'Mainacht')
- Brandbloem (Phlomis russeliana)
- Kaukasisch-vergeet-me-nietje (Brunnera 'Seaheart')
- Vrouwenmantel (Alchemilla moliis)
- Herfstaster (Aster frikartii 'Mönch')
- Ooievaarsbek (Geranium 'Azure Rush')
- Pijpestrootje (Molinia 'Heidebraut')
- Nagelkruid (Geum 'Totally Tangerine')

Tip

Om uw tuin jaarrond kleur te geven zijn er drie tips:

- Maak gebruik van stinzenplanten (bolletjes en knolletjes) en begin het jaar vol kleur.
- Spreid de bloeitijd van vaste planten door het maken van een plantschema of breng elk seizoen een bezoek aan de kwekerij en kies dan enkele planten die dan bloeien.
- Indien u elk herfstblad als een bloem beschouwd is de herfst als een tweede voorjaar.

Haal buiten naar binnen

Probeer van een tuin een jaarrond aantrekkelijke plek te maken. In Nederland hebben we nu eenmaal niet 365 dagen per jaar lekker tuinweer. U beleeft de tuin daarom voor een groot deel vanuit binnen. Zorg daarom dat u huis en tuin met elkaar verbindt.

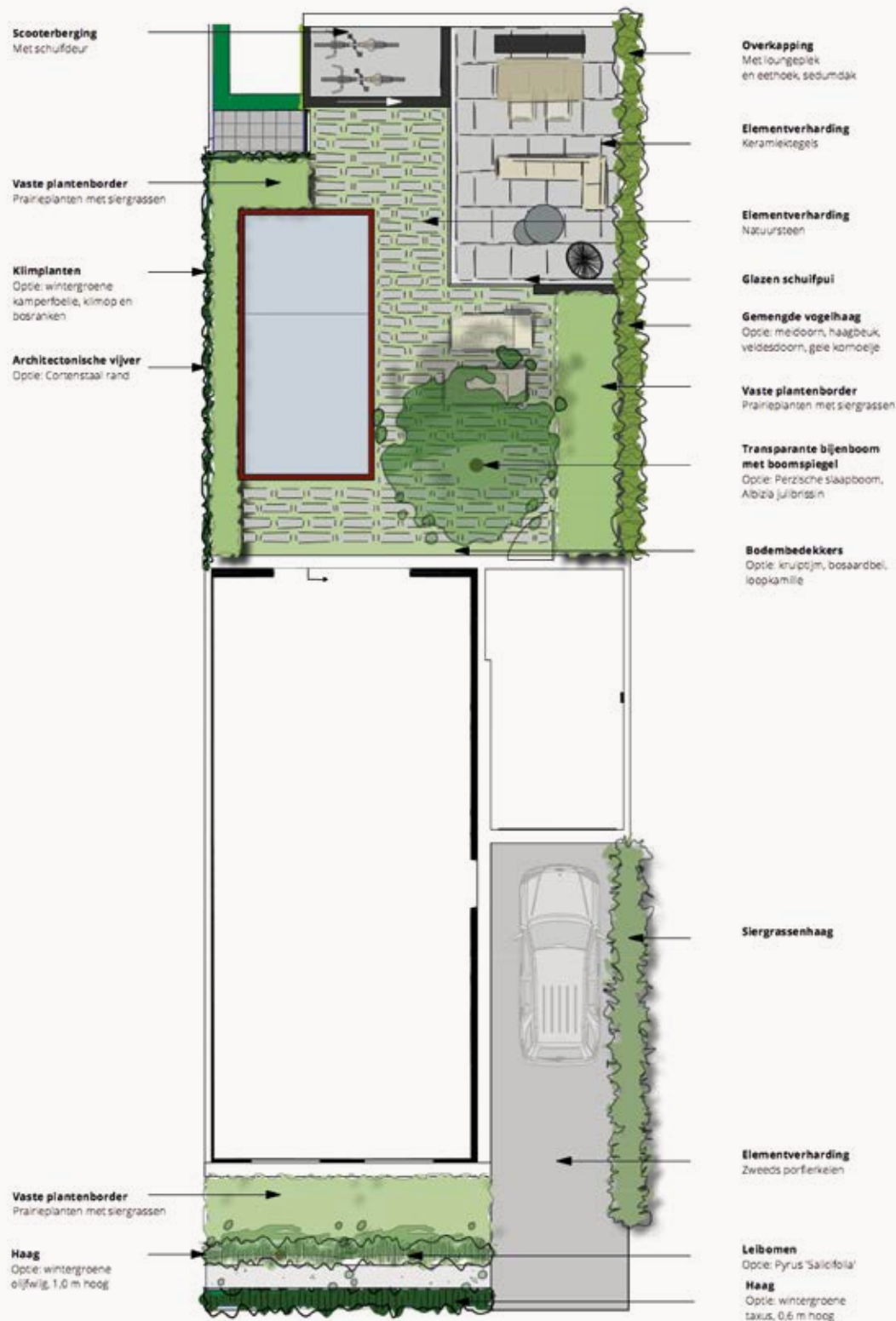
Deze binding met de tuin ontstaat niet door de vloer van binnen naar buiten door te laten lopen door dezelfde tegels toe te passen. Het zit veel meer in buiten - net zoals binnen - een menselijke schaal te creëren want dat is wat knusheid geeft. Probeer daarbij de tuin zo dicht mogelijk naar het huis te trekken door daar groen toe te passen. Zo ontstaat het gevoel dat als u binnen voor het raam staat, u de planten buiten bijna kunt aanraken.

Top 5

Top 5 sterke planten (schaduw)

- Tafelblad (Astilboides tabularis)
- Zachte naaldvaren (Polystichum setiferum)
- Geitenbaard (Aruncus dioicus)
- Schuimbloem (Tiarella cordifolia)
- Zegge (Carex morowii 'Variegata')

Ontwerp 5

Overkapping
Met loungeplek
en eethoek, sedumdak

Elementverharding
Keramiketegels

Elementverharding
Natuursteen

Glazen schuilpui

Gemengde vogelhaag
Optie: meidoorn, haagbeuk,
velledoorn, gele kornoelje

Vaste plantenborder
Prairieplanten met siergrassen

**Transparante bijenboom
met boomspiegel**
Optie: Perzische slaapboom,
Albizia julibrissin

Bodembedekkers
Optie: kruiprijm, bosaardbel,
loopkarniel

Siergrassenhaag

Elementverharding
Zweeds porfierkeien

Leibomen
Optie: Pyrus Salicifolia
Haag
Optie: wintergroene
taxus, 0,6 m hoog

ONDERHOUD:	🍃🍃🍃🍃
BIODIVERSITEIT:	🍃🍃🍃🍃
KLIJMAATADAPTIEF:	🍃🍃🍃🍃
VOORKOMT HITTESTRESS:	🍃🍃🍃🍃

Elke tuin een boom

Bomen zijn de longen van de stad. Bomen dragen bij aan het vergroten van ons welzijn. Enerzijds voorzien ze ons van zuurstof en anderzijds zuiveren ze de lucht door het opnemen van CO2 en het filteren van fijnstof uit de lucht.

Alsof dat nog niet genoeg aanleiding is voor het planten van een boom, zorgen bomen ook voor verkoeling van de stad! Door verdamping van vocht worden minuscule verkoelende vochtdruppels aan de lucht afgegeven. Daarom is de schaduw van een boom zoveel koeler dan de schaduw van een parasol of gebouw.

Tot slot dragen bomen bij aan het vergroten van de biodiversiteit. Dit is van groot belang voor het herstel van natuurlijk evenwicht en het voorkomen van ziekten en plagen. Gelukkig is er voor elke tuin een passende boom te vinden. Zo kan iedereen genieten van het geluk dat bomen ons brengen.

“Bomen zijn de longen van de stad”

Onderhoudsgemak

Het is belangrijk dat de onderhoudsbehoefte van de tuin in balans is met uw beschikbare energie. Wanneer dit in balans is, kunt u spreken van een onderhoudsvriendelijke tuin. Maar dat is dus voor iedereen verschillend. Ga voor uzelf na welke werkzaamheden u graag doet in de tuin en welke werkzaamheden niet. Speel daar met de inrichting van uw tuin op in. Een andere manier om voor een onderhoudsvriendelijke tuin te zorgen, is door met de natuur mee te tuinieren. De natuur wil altijd vergroenen. Vindt u onkruiden tussen bestrating storend? Dan zult u altijd in strijd zijn om ze te verwijderen. Of u kiest ervoor deze stoeplantjes te omarmen en brede voegen te vormen waar deze stoeplantjes juist mogen groeien.

Duurzame tuin

Een duurzame tuin is een milieuvriendelijke tuin die niet elk jaar op de schop hoeft. Hierdoor kan zich een ecosysteem ontwikkelen dat zichzelf in stand houdt. Een duurzame tuin begint bij een goed doordacht plan zodat u de juiste keuzes maakt en langdurig plezier heeft van de opzet.

In de realisatie worden duurzame materialen gebruikt. Materialen die geen verre reis hebben afgelegd, die langdurig een goede kwaliteit behouden en die eventueel hergebruikt kunnen worden. Op het gebied van hout kunt u denken aan Europese hardhout soorten zoals kastanje en eiken. Die gaan jaren mee en hoeven niet vanuit het buitenland geïmporteerd te worden.

Qua verharding kunt u denken aan grind of split. Dit blijft altijd herbruikbaar en verliest nooit zijn kleur of kwaliteit. Beton is eveneens een product dat (zonder gebruik van pigment) erg kleurvast is. Het productieproces kost energie maar het eindproduct kan vaak wel gerecycled worden. Natuursteen is, indien het uit Europa komt, vrij duurzaam maar verandert wel van kleur onder weersinvloeden.

Top 5 kleine bomen:

Top
5

• Schietwilg, in knotvorm (Salix alba)

• Krentenboompje (Amelanchier lamarckii)

• Sierpeer (Pyrus calleryana 'Redspire')

• Gele kornoelje (Cornus mas)

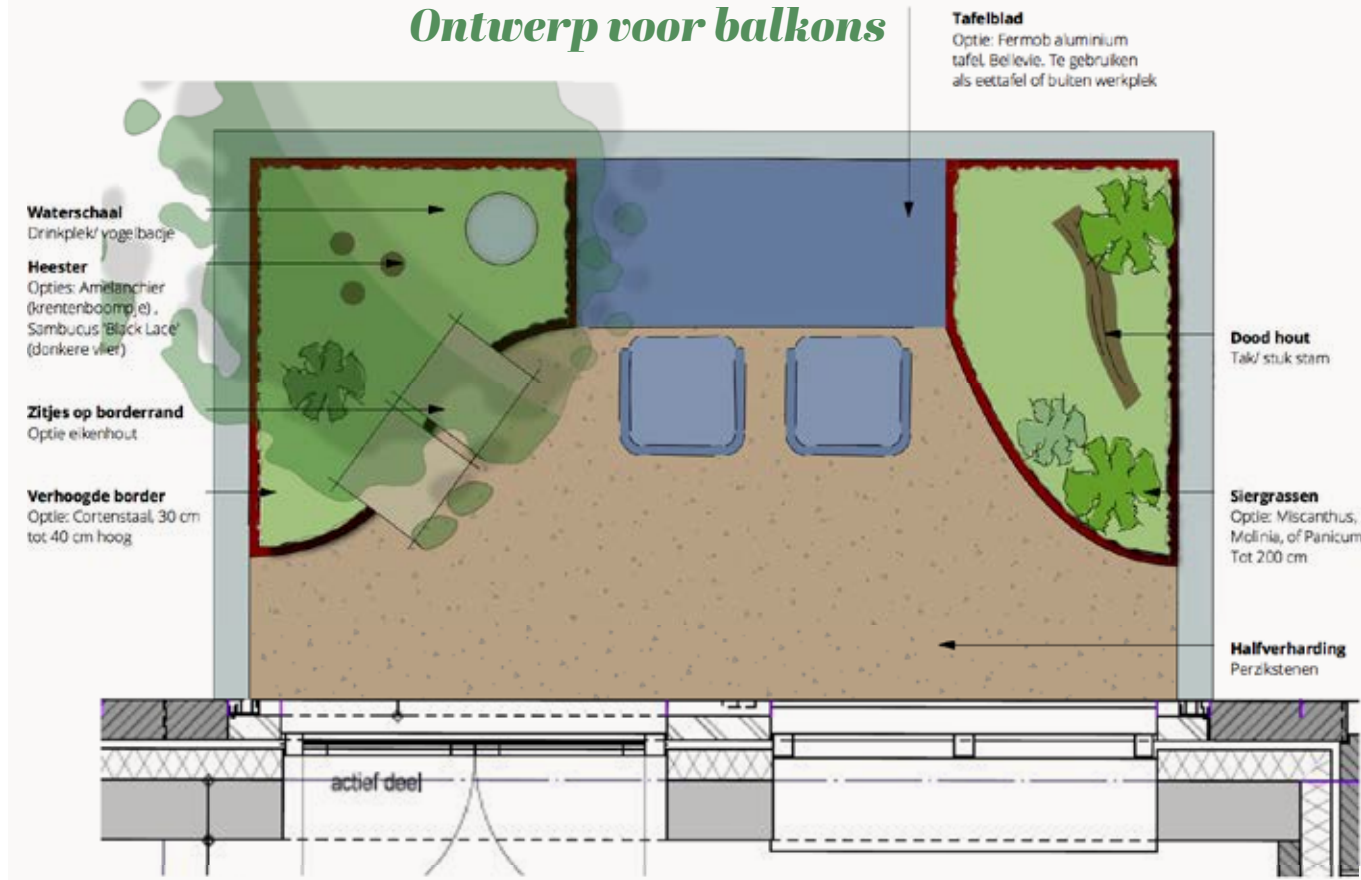

• Papieresdoorn (Acer griseum)

Ontwerp 6

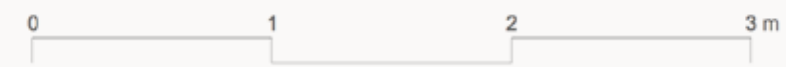
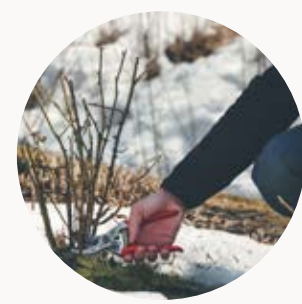
Ontwerp voor balkons

- ONDERHOUD:
- BIODIVERSITEIT:
- KLIMAATADAPTIEF:
- VOORKOMT HITTESTRESS:

Vogels
De koolmees, pimpelmees, roodborstje, merel, huismus, winterkoninkje zijn enkele soorten die we veel zien. Maar zelfs de gewone huismus heeft het moeilijk. Door de versteende tuincultuur is het voedselaanbod én de schuil- en nestgelegenheid drastisch afgenomen.

Richt uw tuin of balkon daarom vogel-vriendelijk in, zodat er het hele jaar insecten en zaden te vinden zijn. Plaats een drinkschaal, zodat vogels kunnen drinken en baden. Hang vogelhuisjes op of een echte mussenflat. Een stuk dood hout zorgt ook voor leven op het balkon. Insecten gaan hier in leven en dat trekt weer vogels aan.

“Een balkon biedt veel meer mogelijkheden dan u denkt. Zelfs met weinig ruimte kunt u al moestuinieren of genieten van groen. Maak van uw balkon een echte mini tuin en geniet van het buitenleven!”

Kortom, ook met kleine dingen als een drinkschaal of een stuk dood hout komt er vanzelf leven op uw balkon. Vanuit uw raam kunt u dan genieten van de vogels uit de buurt.

Zorg voor voldoende grotere struiken en probeer minimaal een zijde van uw tuin of balkonafscherming te begrenzen met een haag of klimplanten. Dit geeft beschutting aan vogels zodat zij te allen tijde snel dekking vinden van gevaar. Op een balkon kunt u prima gebruik maken van klimplanten om zo een muur van uw balkon te vergroenen.

U kunt het ook nog grootser aanpakken en kijken of het via de Vereniging van Eigenaren mogelijk is om een geveltuin met klimplanten aan te leggen.

Inheemse struiken trekken insecten aan die vogels graag eten zoals een vlier of een meidoorn. Wintergroene struiken geven jaarrond schuilgelegenheid zoals een hulst of een sneeuwbal. Dichte struiken zoals de vlinderstruik, sering of de boerenjasmijn zijn zeer geschikt. ■

4. Stadsboswachter Willem neemt u mee in de voordelen van een groene tuin

Willem de Feijter is specialist in urban forestry, een groene urbanist en creatief ontwerper. Naast een grote passie voor natuur en bomen is hij erg geïnteresseerd in stedelijke ontwikkeling en innovatie. Na zijn opleiding tot boswachter ging hij niet aan het werk in het 'gewone' bos maar in het stadsbos. Zijn visie is dat het stadsbos een noodzaak is om de stad van de toekomst leefbaar, klimaatbestendig en circulair te maken. Niet alleen parken en plantsoenen dragen daar aan bij, ook groene achtertuinen zijn hierin van groot belang. Stadsboswachter Willem neemt u mee in de waarde van groen en geeft tips voor het planten van een boom.

Groene vingers

De waarde van groen

De waarde van groen is enorm. Het is bewezen: groen maakt gelukkig(er)! Men is minder gestrest als er voldoende groen in de omgeving aanwezig is. Buiten dat, hebben groene tuinen nog meer voordelen. Willem legt ze uit.

Verkoeling

Grote betegelde oppervlakten zorgen ervoor dat hitte van de zon weerkaatst. Hierdoor blijft warmte veel langer hangen. Beplanting zorgt voor minder hittestress en levert daardoor direct een behoorlijke bijdrage aan de vermindering van hittestress. Vooral (grote) bomen helpen de temperatuur te verlagen. Een boom is als het ware een soort parasol, enerzijds omdat het zonlicht tegen houdt. Anderzijds omdat een boom continu water op zuigt en verdampt. Dit zorgt voor verkoeling en maakt het een stuk aangenamer om op warme dagen in de tuin te vertoeven. Bovendien is hittestress niet alleen onaangenaam, maar is het ook gevaarlijk voor jonge kinderen en ouderen.

Wist u dat...

Onder een grote boom de temperatuur zo'n 10 tot 15 graden kan schelen?

Leuk die insecten, maar hoe zorg ik ervoor dat ik er geen last van heb?

In tuinen zijn veel muggen, bijen en wespen te vinden. Om hier geen overlast van te ervaren is het belangrijk om biologisch evenwicht te hebben. Ik raad aan om in uw tuin ook plek te bieden aan een natuurlijke vijand. Als vogels ook een plekje in uw tuin weten te vinden, komen die vanzelf op de insecten af.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan nestkasten voor zwaluwen of vleermuizen. Deze soorten vangen enorme hoeveelheden muggen en andere insecten.

Houd er wel rekening mee dat de struik circa 1,5 meter hoog moet zijn. In struiken van bijvoorbeeld 80 centimeter voelen vogels zich niet veilig omdat ze dan te dicht bij de grond zitten. Kies bij voorkeur een aantal verschillende soorten struiken waaronder een soort die ook in de winter blad heeft. Zo hebben vogels ook in de winter een fijne schuilplek.

Wie denkt dat dit alleen het geval is als er grote bomen geplaatst worden, heeft het mis. Op ieder schaalniveau kunt u vergroenen. U kunt bijvoorbeeld ook kiezen voor kleinere struikjes. Ook daar kunt u het verschil mee maken!

Houdt u niet van tuinieren? Dan kunt u ook gewoon een stukje tuin laten verwilderen. Ruim geen blad meer op en laat onkruid groeien. De natuur komt dan vanzelf.

Wateropvang

Een tuin vol tegels en weinig groen zorgt ervoor dat regenwater niet goed weg kan. Gras en ander groen zorgt ervoor dat overtollig water goed weg kan lopen via de bodem.

Tip

Maak in uw tuin plek om regenwater op te vangen.

Als u een ruime tuin heeft kunt u denken aan een vijver of een wadi. Heeft u niet zoveel ruimte? Dan kan een regenton ook al een leuke oplossing zijn. Met het opgevangen regenwater kunt u uw planten besproeien. Bovendien is regenwater veel beter voor uw planten dan gewoon leidingwater!

Regenton

Biodiversiteit

Groen draagt ook bij aan de biodiversiteit in uw tuin en in de omgeving. Vogels en vlinders trekken weg in een tuin die weinig voor hen te bieden heeft. Creëer daarom een plekje in uw tuin voor bijvoorbeeld vogels of insecten.

Voor een bij zijn dat bloeiende planten, een waterelement en een bijenhotel. Voor zangvogels zijn het struiken en andere planten waar ze insecten kunnen vangen, een waterelement en een vogelhuisje.

Plant een boom!

Het planten van bomen verhoogt de waarde van het gebied. Groen verfraait de omgeving en maakt het een aangename plek om te vertoeven. Bomen zorgen voor de beleving van natuur in de stad. Ook een boom in uw tuin kan hierbij helpen. Maar welke boom is het meest geschikt? En waar moet u rekening mee houden als u een boom in uw tuin wil plaatsen? Stadsboswachter Willem helpt u graag op weg!

Veel mensen zien een groene achtertuin als een kostenpost. Het groen moet gekocht en onderhouden worden. Maar groen is ook geld waard! Wist u bijvoorbeeld dat uw huis meer waard is als er grote bomen in de buurt van uw huis staan?

Welke boom raad jij aan voor in een tuin?

Persoonlijk vind ik het belangrijk dat groen functioneel is en zoveel mogelijk waarde heeft. Ik vind het leuk als de boom mij ook iets oplevert, zoals een fruitboom. Een appel- of perenboom past eigenlijk wel in iedere tuin. Als er voldoende ruimte is voor iets groters, zou ik kiezen voor een notenboom. Als er dan toch een boom geplant wordt, hoe leuk is het dan om er (letterlijk en figuurlijk) de vruchten van te plukken?

Liever geen fruit? Dan vind ik bomen die veel biodiversiteit met zich meebrengen ook altijd een aanrader! Hier zit wel veel verschil in. Er zijn bomen die voor heel veel biodiversiteit zorgen, maar er zijn ook bomen waar heel weinig bestjes op leven. De wilg is een voorbeeld van een boom waar veel insecten op leven. Een wilg wordt weliswaar heel groot. U kunt er dan voor kiezen om er een knotwilg van te maken. Het voordeel hiervan is dat u de grootte zelf in de hand hebt. U kunt hem zo groot laten worden als u zelf wilt.

Mit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat mensen fitter zijn als er voldoende groen in de omgeving aanwezig is.

Waar moet ik rekening mee houden als ik een boom plant?

- Zorg dat de wortels van de boom onder de grond voldoende ruimte hebben.
- Zet een boom niet te ver van de erfgrans. Als de boom te groot wordt heeft de buurman het recht om de boom te verwijderen. Houd bij het planten van de boom dus rekening met hoe groot de boom uiteindelijk wordt, en niet hoe groot de boom op dat moment is.
- Plaatst u een boom aan de noordzijde van uw huis? Dan kan het lonen om een wintergroene boom te plaatsen. De boom kan dan beschutting bieden tegen de koude wind uit het noorden of oosten. Hierdoor hoeft u de woning minder te verwarmen!
- Plaats de boom op voldoende afstand van uw huis.
- Een boom staat het liefst naast andere planten of struiken. Plaats een boom bij voorkeur niet in een grasveld of tussen tegels, maar tussen andere beplanting. ■

5. Een natuurinclusieve en klimaatadaptieve buurt bouwen

Groen verhoogt de kwaliteit van ons leven en verbetert het milieu. Daarom zijn wij binnen Van Wijnen elke dag bezig om het ecosysteem sterker en gezonder te maken. Dit doen we door gezonde wijken te ontwerpen en te realiseren. We maken wijken die een positieve bijdrage leveren aan het welzijn van de gebruikers. Zowel voor mensen als voor planten en dieren.

Wij staan voor natuurinclusieve en klimaatadaptieve wijken en hopen dat deze brochure inspireert om dit voort te zetten!

Groen doen!

Louise van de Worp
Coördinator innovatie

Wij realiseren nieuwe woonwijken. Waar nu nog een braakliggend stuk grond ligt, verrijst later een bruisende wijk waar wonen, werken en recreëren samenkomen.

Toekomstbestendigheid is een belangrijk speerpunt. Bij toekomstbestendigheid denk je al snel aan duurzaam materiaalgebruik of energiebesparing. Maar het is veel meer dan dat. Het gaat ook om behoud en ontwikkeling van de natuur. Als we bouwen, houden we niet alleen rekening met mensen, maar kijken we ook naar de mogelijkheden om een fijne plek voor dieren en planten te creëren.

Klimaatadaptief & natuurinclusief ontwikkelen en bouwen

Extreme droogte, hagelstenen zo groot als tennisballen en rivieren die buiten hun oevers treden – de gevolgen van de klimaatverandering hebben steeds meer impact op ons dagelijks leven. Hoe houden we daar in onze manier van wonen en bouwen rekening mee? Klimaatverandering vraagt om klimaatadaptief en natuurinclusief bouwen.

Dat doen we door de natuur te integreren in ons plan, onderdeel te maken van onze ideeën en rekening te houden met de bewoners van het eerste uur. Denk hierbij aan de planten die er stonden en de insecten en andere dieren die er al woonden. Dat kan op verschillende manieren.

46

Bijvoorbeeld door water en beplanting toe te voegen, maar ook door voorzieningen in de bebouwing te integreren zoals nestkasten voor vogels en vleermuizen. We kijken hiervoor bij de ontwikkeling van een nieuwe wijk naar de volgende aspecten: biodiversiteit, neerslag en hittestress. Hoe verbeteren we het ecosysteem? Hoe zorgen we ervoor dat we geen overlast ervaren van de neerslag en hoe voorkomen we hittestress? Door onszelf deze vragen te stellen ontwerpen en realiseren we gezonde wijken. Wijken die een positieve bijdrage leveren aan het welzijn van alle gebruikers.

Ecologische quickscan

Op wijkniveau doet een ecooloog, in opdracht van ons, onderzoek naar verschillende beschermde flora en fauna. Bij een nieuwbouwproject maken we eerst een ecologische quickscan waarbij we kijken

naar beschermde ecologische soorten binnen het gebied waar we gaan bouwen. In de bebouwde omgeving gaat het dan vooral om huismussen, gierzwaluwen en vleermuizen. Om de nieuwe woonwijk geschikt te maken voor alle soorten wordt er een natuurinclusief inrichtingsadvies opgesteld waarin kansen en maatregelen zijn benoemd die de biodiversiteit in de nieuwe woonwijk een impuls geven.

Biodiversiteit

Wetenschappers waarschuwen dat de biodiversiteit wereldwijd afneemt. Dat is niet alleen slecht voor natuur en ecosystemen, maar ook voor het welzijn van de mens. Biodiversiteit is een term voor alle verschillende soorten leven die we op aarde hebben. Diversiteit in dier- en plantsoorten houdt de natuur in balans en vangt de impact van klimaatverandering op.

Ook in Nederland merken we de gevolgen van afnemende biodiversiteit. Zo daalt de bijenpopulatie. Bijen zijn de belangrijkste bestuivers van heel veel plantensoorten, waaronder essentiële voedselgewassen voor de mens. Ook het aantal huismussen in Nederland is de afgelopen jaren sterk afgenomen. De afname is vermoedelijk te wijten aan minder nestgelegenheid. Dit komt onder andere door het renoveren en isoleren van oudere woningen en doordat er steeds minder beschutting is om nestjes te bouwen. Nieuwbouwwijken hebben minder geschikte nestplaatsen in vergelijking met oude bebouwingsvormen. En je staat er misschien niet bij stil, maar ook vleermuizen zijn van groot ecologisch belang. Ze eten veel insecten waardoor plaagdieren als muggen in toom worden gehouden. Dit zorgt uiteindelijk ook voor een fijnere leefomgeving voor de mens. Het is daarom belangrijk om al deze soorten in stand te houden. Tips om goed om te gaan met de biodiversiteit en het ecosysteem niet aan te tasten lees je terug in deze brochure.

Wateroverlast

Het regent soms extreem veel in korte tijd, maar daarna zijn er ook weer langere periodes met heel weinig regen. We merken het ieder jaar weer, de extremen worden extremer. Naast dat dit kan leiden tot wateroverlast in de straat heeft het ook

een negatief effect op de kwaliteit van de grond. En dat terwijl de bodem de basis is van elke levende tuin. Bacteriën, schimmels, insecten en regenwormen in de grond zorgen dat de voedingsstoffen binnen het bereik van de planten komen. Ze zijn essentieel voor gezonde en vitale planten en bloemen. Verschillende mogelijkheden om wateroverlast te voorkomen lees je verderop in deze brochure.

Hittestress

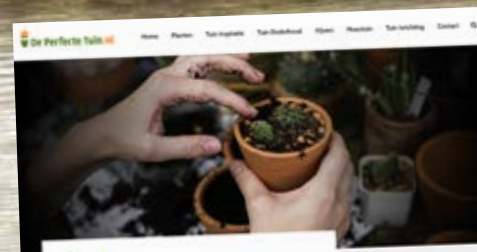
We hebben ook te maken met meer hete dagen in het jaar, dit kan leiden tot hittestress. Alle harde steenachtige oppervlakten in de tuin en woning houden warmte vast, hierdoor loopt de temperatuur op die plek op, dit noemen we hittestress. Hittestress leidt o.a. tot smog in de zomer, een langer hooikoortsseizoen en meer overlast van insecten als de eikenprocessierups, muggen en teken.

Omdat planten water verdampen, verkoelen ze de omgeving. Alle groene tuinen in een buurt verkoelen de omgeving tot wel twee kilometer afstand. Groen is dus een perfect middel om de stijgende temperaturen een halt toe te roepen. ■

“Als we bouwen houden we niet alleen rekening met mensen, maar kijken we ook naar de mogelijkheden om een fijne plek voor dieren en planten te creëren.”

47

www.deperfectetuin.nl

Je ziet veel woningen waarvan de uitbouw of de berging is voorzien van een plat dak, waar eigenlijk niets mee gebeurt. Een leuke tip om hier toch wat groen aan toe te voegen is een **sedumdak**. Het dak wordt voorzien van vetplantjes. U biedt hiermee ruimte voor insecten en vogels en helpt regenwater op te vangen. Een sedumdak is onderhoudsarm en eenvoudig zelf aan te leggen.

Maak uw eigen wormenbak

- Met een wormenbak zorgt u voor voedselrijke compost die uw tuin vruchtbaar houdt. Maar hoe maakt u zelf een wormenbak? We geven u een stappenplan:
1. Plaats twee plastic bakken op elkaar.
 2. Voorzie de bodem van de bovenste bak van gaatjes. Doe dit ook in de deksels van beide bakken.
 3. Leg vochtige krantensnippers en een laagje compost of aarde op de bodem van de bovenste bak. Leg daar bovenop een laagje gft afval en de **wormen**. Dek dit af met nog een laagje compost of aarde.
 4. Plaats de bak in een koele plek in de schaduw en voorzie de bovenste bak regelmatig van een nieuw laagje gft afval.
 5. Vervolgens doen de wormen het werk. Ze eten het gft op en poepen voedselrijke compost uit. Dat sijpelt vervolgens door de gaatjes in de onderste bak.
 6. Verdeel de compost uit de onderste bak over de grond in uw tuin.

U kunt de wormen uit uw tuin halen. Zijn er onvoldoende wormen in uw tuin aanwezig? Dan kunt u ze ook bestellen!

www.groencreatief.nl

www.infotalia.com

Laat blaadjes liggen. Tuinafval kunt u prima tussen uw groen laten liggen. Dieren zetten afgestorven plantenmateriaal om in stoffen die het groen in de tuin nodig heeft om te groeien. Zit er in de grond te weinig plantenmateriaal of compost? Dan eten dieren de planten in de tuin op.

Schoonheid van verval

Vroeger werd er dikwijls gesproken van de tuin winterklaar maken. Dat is echter zonde want ook in verval is schoonheid te vinden! Bovendien gebruiken veel insecten de holle stengels van afgestorven planten om te overwinteren. Knip planten in het najaar niet af, maar laat ze staan tot maart. Ondanks dat vele vaste planten in de winter afsterven, zijn er genoeg soorten die een fraai silhouet vormen. In combinatie met vorst of sneeuw levert dit sprookjesachtige plaatjes op.

In maart mag u ze afknippen. Doe dit in grove stukken en laat deze achter in de border liggen. De insecten kunnen er dan alsnog uit kruipen en de plantenresten komen als compost terug in de bodem.

Geen zin om de tuin om te spitten?

Goed nieuws! Het is namelijk beter om de grond te laten mengen door de aanwezige dieren, zoals mollen en wormen. De dieren trekken organisch materiaal de grond in en regen en lucht kan door de gangen makkelijk de grond in zakken.

Wist u dat...?

U uw gemaaid gras op de grond in uw bloemperk kunt gooien? De grond droogt dan minder snel uit en onkruid krijgt minder de kans om te groeien. De diertjes in de grond doen de rest!

Zorg voor een goed **bodemleven in uw tuin**. Met een goed bodemleven doen uw planten het veel beter. Enkele tips om uw bodem gezond te houden:

- Houd de grond zoveel mogelijk bedekt met bladeren, takjes, compost en dergelijken.
- Gebruik geen bestrijdingsmiddelen.
- Houd de bodem begroeid. De wortels van de planten voeden de bodem. Zo wordt de grond vruchtbaar.

TUINEN

De CO₂-voetafdruk van dit
drukwerk is berekend met
ClimateCalc en
gecompenseerd bij:
Trees for all
www.climatecalc.eu
Cert. no. CC-000054/NL

